

EU Platform on Diet, Physical Activity and Health

2005. március 15

ÉTREND, FIZIKAI TEVÉKENYSÉG ÉS EGÉSZSÉG – EGY EURÓPAI CSELEKVÉSI PROGRAM

1 – A probléma

Az Európai Unió polgári keveset mozognak és sokat fogyasztanak: túl sok energiát, túl sok kalóriát, a szükségesnél több zsírt, cukrot és sót. Ennek legfőbb következménye EUszerte a tartós, akut növekedés a túlsúlyosság és az elhízottság terén. Különösen súlyos ez a növekedés a gyermekek és a serdülőkorúak esetében. Ez a trend egyre gyengébb egészségi állapotot idéz elő, valamint csökkenti az élettartamot. Az az ár, amelyet az emberek fizetnek, elfogadhatatlan. A költségvetést és a gazdaságot érintő ár szintén komoly.

Ennek a társadalmi szintű egészségügyi problémának sokfélék az okai. Nincs egyszerű megoldás. Időszerű és helyénvaló, hogy a Táplálkozási és Fizikaitevékenység-szakértők Hálózata tanácsokkal lássa el a Bizottságot egy olyan, széles körben megalapozott stratégia elkészítéséhez, amely a kihívást vállaló nemzeti és helyi erőfeszítések támogatására szolgál. A közegészségügyi munkaterv alapján ezenkívül számos, táplálkozással, elhízottsággal és fizikai tevékenységgel kapcsolatos projekt finanszírozása zajlik. A tagállamok és a WHO általában hasonló ajánlásokat tesznek a tápanyagoknak a kiegyensúlyozott étrendben való arányát illetően. Az EFSA olyan megbízást kapott, hogy nyújtson további segítséget az efféle, táplálkozással kapcsolatos problémákat érintő kommunikációhoz. Úgy tűnik azonban, hogy már jelenleg is léteznek teljesen hasonló célkitűzések az étrendre vonatkozóan.

2 – Cselekvési program

A probléma már most meglehetősen súlyos, és egyes résztvevők már kellőképpen ismerik ahhoz, hogy készen álljanak az olyan tevékenységek irányítására, amelyek segíthetnek a jelenlegi tendenciáknak a visszafordításában. Ezek a résztvevők közösen hagyták jóvá ezt a programot.

A program az Európai Bizottság vezetése alatt működik, amelynek mindenekelőtt az együttműködésen alapuló, cselekvésközpontú megközelítési mód tiszteletben tartásának a biztosítása a szerepe, valamint az, hogy a program tevékenysége összhangban legyen az európai táplálkozási és fizikai tevékenységgel kapcsolatos hálózat munkájával, illetve a Tanácson és az Európai Parlamenten belül folytatott megbeszélésekkel.

Ennek a programnak az a célja, hogy európai szinten közös fórumot teremtsen valamennyi érintett számára, ahol:

- (a) rámutathatnak, konkrétan milyen terveik járulnak hozzá az egészséges táplálkozásra, a fizikai tevékenységre és az elhízottság elleni közdelemre való törekvéshez, illetve hogy ezeket a terveket hol lehet megvitatni ;
- (b) a résztvevők tevékenységéből származó eredményekről és tapasztalatokról be lehet számolni és azokat értékelni lehet, azzal a céllal, hogy bizonyos idő elteltével bebizonyosodjon, mi az, ami beválik, és egyértelműbben meg lehessen határozni, mi a helyes gyakorlat.

A program most még nem foglalja magában az összes lehetséges érintettet, de együttműködési lehetőséget kínál mindenkinek, aki elkötelezi magát a részvétel mellett. A program munkatervét az új bizonyítékok és új politikai iránymutatások alapján tovább lehet majd fejleszteni. A munkának a programban való részvételből fakadó eredményei új adatokkal járulnak hozzá a már folyamatban levő részletes elemzéshez.

A program elismeri, hogy számos hasonló kezdeményezés történt már egy-egy iskola, vállalat, nem kormányzati szervezet és közösség részéről, valamint hogy hasonló hálózatok kiépítése vagy működtetése már folyamatban van néhány régióban vagy tagállamban. Ezenkívül a program a szakértői hálózat már most is zajló tevékenységének, illetve az élelmiszerek címkézésének és a kereskedelmi kommunikációnak különböző aspektusairól szóló, jelenleg folyamatban levő szabályozási és jogalkotási programnak az ismeretében készült. A program mindezek egyikének sem kívánja átvenni a szerepét. A program szoros együttműködést feltételez más kezdeményezésekkel, és lehetőséget keres arra, hogy az e területet érintő sikeres törekvések az egész Európai Unión belül minél hamarabb megoszthatók legyenek a potenciális partnerekkel és konkurenssekkel. A jelenlegi program szervezői ennek eredményeképpen abban reménykednek, hogy a program olyan példává válhat, amelyet mások követendőnek tartanak, és amely hozzá tud járulni az Európai Unió folyamatban levő politikai eszmecseréihez.

3 – Az étrendet és a fizikai tevékenységet érintő cselekvési területek

A program jelenlegi résztvevői által eddig felsorakoztatott cselekvési területek a résztvevők különböző tapasztalati háttérét tükrözik. Ezek a területek a következők:

- fogyasztótájékoztatás, beleértve a címkézést
- oktatás
- a testmozgás promóciója
- marketing és reklám
- az élelmiszerek összetétele, az egészséges ételkészítés mint alternatíva elérhetősége, az adagok mérete

Ezek a területek átfedik egymást, és kölcsönösen kapcsolatban állnak egymással, valamint a fenti lista tovább alakítható.

4 – A cselekvés melletti elkötelezettség

A program résztvevői beleegyeztek abba, hogy megosztják egymással a munkatervüket, amely meghatározza a célkitűzéseket és az ezek eléréséhez felhasználni kívánt eszközöket. A program résztvevői azzal a céllal, hogy egyértelművé tegyék ezeket a terveket a tevékenységekhez való anyagi források előteremtéséhez, a következő folyamatban állapodtak meg:

- A program legtöbb (ha nem valamennyi) résztvevője már most is erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy meg lehessen birkózni az elhízottság problémájával. A résztvevők kiindulópontként a 2004. évben megvalósított és a 2005-re már most tervezett tevékenységekről számolnak be.
- A teendők meghatározása résztvevőnként (vagy tagszervezetenként) fog történni, az olyan általában érintettekkel való konzultációk mellett, akik érdeklődést mutatnak az elhízottsággal kapcsolatos vita iránt. Nem lehetséges az, hogy valamennyi résztvevő valamennyi megnevezett tevékenységi területen működni kívánjon. A résztvevők megnevezik, hogy a kötelezettségvállalásaik egyes elemei milyen tevékenységi területhez tartoznak.
- A program folyamatának keretén belüli EU-szintű kötelezettségek végrehajtásához szükség lehet a helyi érdekelt személyekkel való megállapodásra, valamint különböző, nemzeti és helyi szintű megvalósítási módokra.
- A 2006-ra kitűzött cél az, hogy valamennyi résztvevő elkötelezze magát a növekvő, a kiindulási szintet meghaladó szintű ráfordítások és erőfeszítések mellett, a jelenlegi vagy új, az elhízási tendencia visszafordítására tervezett tevékenységek elősegítése érdekében. A munkaterv egyértelművé teszi azt, hogy ki milyen kötelezettségeket vállal. Amennyiben egy résztvevő egy csoportosulás vagy szövetség nevében vállal kötelezettséget, a kötelezettség mértékét a lehető legpontosabban meg kell határozni.
- Az a cél, hogy a 2006. évi kötelezettségvállalásokhoz lehetőleg a résztvevők többsége ragaszkodjon, valamint meghatározásra kerüljenek a célkitűzések, illetve a tevékenység és az eredmények lehetséges mutatói.

5 – A cselekvés felülvizsgálata

- A résztvevők átlátható, a részvételt segítő és elszámolásra kötelező módon felügyelik majd saját teljesítményüket úgy, hogy az érintettek bizonyos mértékben részt vehessenek az eljárásnak és az olyan eredményeknek a felülvizsgálatában, amelyek által hihetővé válnak az adatok. Ehhez új felülvizsgálati módszerekre lesz szükség. Ez a tényező a program munkájához való komoly hozzájárulásnak tekinthető; a közzététele és magyarázata ezen dokumentum keretén belül történik.
- Egyik résztvevő sem szeretne csupán a részvételt segítő önértékelést; emellett ambiciózusabb felügyeleti gyakorlatra is szükség volna, beleértve olyan aspektusokat, mint például az értékelés. A Bizottság a résztvevőkhöz hasonlóan elkötelezetten dolgozik azon, hogy 2005 folyamán meg lehessen határozni egy efféle módszert.
- A program rendszeres időközönként felülvizsgálja a jelentésekben szereplő adatokat, és valamennyi résztvevő munkatervét kiegészíti a későbbi teendőkkel.

6 – A kötelezettségvállalás időtartama

- A program valamennyi résztvevője egyetért azzal, hogy a programfolyamat nagy kihívást jelentő és újító jellegű próbálkozás. 2006 során a program résztvevői áttekintik az előrehaladást, és további döntéseket hoznak a program hosszú távú működéséről, reformjáról vagy megszüntetéséről, attól függően, hogy addig mit sikerül elérni a jelenlegi tendenciák visszafordítása érdekében a program közvetlen tevékenységével vagy egyéb módokon. Ismeretes, hogy a program jelenlegi résztvevői ekkor felülvizsgálhatják a részvételi szándékukat, illetve ugyanekkor más résztvevők pályázhatnak a programhoz való csatlakozásra.

7 – Egyéb kezdeményezések

A program arra szolgál, hogy minél jobban bekerülhessen a köztudatba az elhízottság által képezett kihívás, és az erre való reagálási módokat sokféle EU-politikába lehessen integrálni, valamint hozzá lehessen járulni a cselekvési területek jövőbeli fejlődéséhez.

Ebből a célból:

- A program azoknak a problémáknak is fórumául szolgál majd, amelyek még hivatalosan nem számítanak tevékenységi területnek. Ebben a szellemben 2005–2006 során elkezdti azt vizsgálni, hogyan lehet a legjobban “elhízottságmentesíteni” a többi politikát az olyan területeken, mint a mezőgazdaság, a környezetvédelem, az oktatás és a kutatás. Az egészségügyi biztos együttműködik majd a munkatársaival és az irányítása alá tartozó szolgálatokkal az ügyben, hogy érveket találjon ehhez az eszmecseréhez.
- A program a jelenlegi tudásszintnél elmélyültebb ismereteket és alaposabb bizonyítékokat nyújt a résztvevők számára a kulcsfontosságú problémákról, nevezetesen az első fázisban az “életmód, beleértve a fizikai tevékenységet” és “a fogyasztói magatartás tájékoztatással történő befolyásolása; információ, kereskedelmi kommunikáció” elnevezésű munkacsoportokban. 2005 végén a program felülvizsgálja alkalmazási körét, hogy más munkacsoportokat is létrehozasson, amennyiben ezt a pénzforrások lehetővé teszik. Az erre vonatkozó javaslatok között szerepel feladatorientált munkacsoportok kialakítása az élelmiszerek címkézéséhez, a marketinghez és a hirdetésekhez.

8 – Támogatási felhívás

A program felhívást intéz a Miniszterek Tanácsa luxembourgi elnökségéhez, hogy intézkedjen ennek a kezdeményezésnek a támogatásáról. Felkérjük a Tanácsot, hogy bízta meg a tagállamok egészség- és oktatásügyi hatóságait azzal, hogy hozzanak anyagi áldozatot annak érdekében, hogy sikerüljön általánossá tenni a jelenlegi legjobb gyakorlatot, és hogy ugyanerre bátorítsa az egészségügyi szakembereket helyi, regionális és nemzeti szinten is; valamint az említett hatóságokat és szakembereket arra buzdítsa, hogy 2005-ben szoros együttműködést hozzanak létre a program résztvevőivel, hogy kialakulhasson a szükséges lendület. Az EP valamennyi, a tárgyban érintett bizottságát felkérjük arra, hogy támogassa az erőfeszítéseinket.

A program mindenki előtt nyitva áll, aki konkrét cselekvési tervvel hozzá tud járulni. Különösen várjuk az egészség- és oktatásügyi szakembereket, valamint a médiaszakértőket hatékony bekapcsolódásukat a munkánkba.

9 – Alapító tagok

Ebben a stádiumban a programnak a következők a résztvevői:

- Koordinátor: az Európai Bizottság részéről Markos Kyprianou
- Mars Di Bartolomeo, a Luxemburgi Nagyhercegség egészségügyi és szociális biztonsági minisztere
- Karl-Heinz Florenz, az Európai Parlament környezetvédelmi, közegészségügyi és élelmiszer-biztonsági bizottságának elnöke
- European Food Safety Authority (EFSA) – Európai Élelmiszer-biztonsági Hatóság
- Confederation of the Food and Drink Industries of the EU (CIAA) – Az Európai Unió Élelmiszer- és Italipari Szövetsége
- EuroCommerce – az EU élelmiszer-nagykereskedőinek és -forgalmazóinak egyharmadát képviselő szervezet
- EuroCoop – a fogyasztási szövetkezetek európai közössége
- European Consumers Organisation (BEUC) – Európai Fogyasztók Szervezete
- European Modern Restaurants Association – Modern Éttermek Európai Szövetsége
- European Vending Association (EVA) – Európai Ital- és Áruautomata Szövetség
- World Federation of Advertisers (WFA) – Hirdetők Világszövetsége
- International Obesity Task Force (IOTF) – Nemzetközi Elhízásellenes Munkacsoport
- European Heart Network (EHN) – Szívbeteg Európai Hálózata
- Standing Committee of European Doctors – Európai Orvosok Állandó Bizottsága
- Az Egészségügyi Világszervezet (World Health Organisation, WHO), amelyet a központ, illetve az európai regionális iroda képvisel, lényeges technikai kérdésekben járul hozzá a program megvalósításához.

10 – További résztvevők

Az elmúlt hetekben a következő szervezetek kezdtek részt venni ennek a kezdeményezésnek az előkészületeiben. Ezek támogatják a program tevékenységét, miközben folytatják ezek alkalmazási körük meghatározását azzal a céllal, hogy csatlakozhassanak a programhoz, valamint hogy konkrét hozzájárulásokkal is segíthessék azt.

- European Economic and Social Committee – Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB)
- European Public Health Alliance (EPHA) – Európai Közegészségügyi Szövetség
- Mezőgazdasági szervezetek és szövetkezetek (COPA-COGECA)
- European Society of Paediatric Gastroenterology and Nutrition (ESPGAN) – Európai Gyermekek-gasztroenterológiai és Táplálkozási Társaság
- European Federation of the Association of Dieticians (EFAD) – Európai Dietetikus Szövetségek Szervezete
- Association of Commercial Television (ACT) – Európai Kereskedelmi Televízió Szövetsége
- European Group of Television Advertising (EGTA) – Európai Televíziós Hirdetési Csoport
- European Food Information Council – Európai Élelmiszer-információs Tanács
- European Association for the Study of Obesity (EASO) – Az Elhízottság Tanulmányozásának Európai Szövetsége
- European Federation of Contract Catering Organisations (FERCO) – Szerződéses Vendéglátó Szervezetek Európai Szövetsége
- International Baby Food Action Network (IBFAN) – Nemzetközi Csecsemőtáplálási Tevékenységi Hálózat